

Õpetajaraamat
POKUDE AASTARING

© Kaie Kubri, Thea Simmerman 2013

 ELMATAR 2013

Trükk: Greif OÜ

ISBN 978-9949-491-39-1

Nõuanded pokude tööraamatu kasutajale

Tööraamat on koostatud üldõpetuslikku printsiipi arvestavalt, võimaldades individuaalseid ja ühistegevusi nii rühmatoas kui looduses.

Õppematerjal on jagatud aastaaegu arvestavalt kolme ossa.

1. osa «Sügis» (september–november)
2. osa «Talv» (detsember–veebruar)
3. osa «Kevad/Suvi» (märts–mai)

Iga tööraamat sisaldab 15 õppetundi, milles on lõimitud valdkonnad «Mina ja keskkond», «Keel ja kõne», «Matemaatika», «Kunst», «Liikumine» ja «Muusika». Tööraamatu kasutamine eeldab koostööd muusika- ja liikumisõpetajaga.

Meie soovitusel võiks ühe õppetunni teemadega tegeleda umbes 2–4 päeva. See ei ole mingi kindel suurus, sest lapsed on erinevad ning ka teemade käsitlemiseks kuluv aeg ei pruugi olla ühepikkune. Vastavalt laste võimetele, elukohale ja huvidele saab iga õpetaja oma tööd ise planeerida. Tööraamatu ülesanded on valdavalt kinnistavad ja võimaldavad iseseisvat tööd. Nende täitmisele eelneb ühine mänguline teemadega tutvumine ja harjutamine. Sellise töökorralduse juures jääb kindlasti aega ka muuks tegevuseks: õuesõppeks, mängimiseks, käeliseks tegevuseks ning õppekäikudeks, mis koolivalmiduse saavutamisel on märgilise tähtsusega.

Tööraamatut kasutades võiks õpetajal varuks olla uurimiseks, meisterdamiseks, joonistamiseks, ladumiseks, võrdlemiseks, rühmitamiseks, arvutamiseks looduslikku materjali (käbid, tõrud, kastanid, kasetoht, kastanikoored, teokarbid, kivid, suled, sammal, kalasoomused).

SÜGIS/TALV

Tähtedega tutvumine

- ▶ Tähega tutvumiseks võiks õpetaja lugeda sobiva löigu E. Valteri «Pokuaabit-sast». Selle põhjal on tore mõistatada, mis tähte õppima asutakse. Jutu põhjal on võimalik lastega ka õpitavat tähte kujutada. Eriti tore on alustada tähe õppimist viisil, kus lapsed pokude kombel looduslikust materjalist tähti kokku saavad panna või kirjutada liivale. Ka võivad lapsed enda ümbert leida sõnu, milles on õpitav täht. Võib mängida «Tähelepaneliku kuulaja mängu», kus õpetaja (mõni laps) ütleb sõnu ja sõnas õiget häälikut kuuldes tehakse mingit liigutust (astutaks samm edasi, kükitatakse, lüüakse plaks, hüpatakse õhku jne). Võib proovida lihtsaid õpitud tähtedest sõnu lugeda õpetaja kirjutamise järgi. Õpetaja saab neid kirjutada asfaldile kriidiga või panna ümbrusesse sõnakaardid. Sellele võib järgneda sõnaleidmismäng kolonnis, kus õpetaja ütleb lastele järjest sõnu ja laps leiab vastava sõna. Kui sõnad hakkavad korduma, tuleb sõnakaardi juures olev laps tagasi kolonni.
- ▶ Kindlasti ei maksa õues õppimisega liiga pikalt tegeleda. Korraga maksaks teha paari tegevust või mängu, mitte rohkem kui 10–15 minutit.
- ▶ Toas saab tähe õppimist jätkata teemapildi ja tööraamatu jutu abil. Pildi põhjal saab jutustada ja otsida pildilt sõnu. Pildi juures olevat juttu võib lugeda õpetaja või mõni laps, kes juba lugeda oskab. Jutust saab otsida õpitavat tähte ja loendada, mitu neid tähti jutus on. Võib proovida lugeda sõnu, milles õpitav täht on alguses/keskel/lõpus.
- ▶ Soovitused tööks pildi ja sõnavaraga leiab õpetaja pildi kõrvalt. Töökorralduste lugemist me veel lapselt ei eelda. Need on juhised õpetajale või vanemale. Töö pildiga: sobivate sõnade otsimine pildilt, häälikute leidmine sõnas.
- ▶ Enne ilusate tähtede kirjutamist tööraamatusse võiks teha veel kirjutamise eelharjutusi ja mustreid, mida leiab tööraamatust iga tähe juurest. Ka saab vaadata tööraamatust pilte ja jutustada, kuidas pokud tähti kokku panid. Tööraamatu soovitudele lisaks võib tähti voolida, hüppenöörist, puupulkadest jm käepärastest vahenditest laduda, sõrmega sõbra seljale kirjutada ja lasta mõistatada, mis tähte kirjutati, kriidiga tahvlil harjutada, manna- või liivakarbikesse sõrmega kirjutada, enda käte, sõrmede või kogu kehaga

tähti moodustada. Küllap on igal õpetajal veel palju äraproovitud ja toimivaid nippe, kuidas ilusate tähtede kirjutamist lastele õpetada. Enne joonevahesse tähe kirjutamist peaks laps kirjutama mõned tähed enda valitud suuruses pildi kõrvale vabale pinnale. Neid tähti saab vaadelda, omavahel võrrelda, leida kaunim enda kirjutatud täht. Selle võiks kuidagi erilisena ära märkida templi, klepsu, tähele pähe joonistatud krooni vms ning seda tähte etaloniks võttes saab kirjutamist juba reavahes harjutada. Mõlemat rida ei pruugi korraga teha, et lapse käsi ei väsiks. Tähti võib ka kirjutada ühe rea õpetaja taktilugemise järgi koos ja teise iseseisva tööna. Oluline on õpetada lapsele jätma tähtede vahele parajad vahed. Lapse sõrme laius on hea mõõt, kuid laps peaks ajapikku õppima silmaga seda vahet määrama. Kui vabalt valitud suuruses võib laps tähti kirjutada ka värvipliatsiga, siis joonevahesse on õige kirjutada tähti terava harilikku pliatsiga.

- ◆ Iga mustri joonistamise juurest leiab sobiva rütmiga lause. See tuleks eelnevalt selgeks õppida. Siis saab salmi lugedes mustri joonistamist harjutada. Enne, kui laps iseseisvalt mustreid vihikusse joonistab, peaks neid harjutama joonistades sõrmega õhku või lauaplaadile ning pehme kriidiga suurele paberile.
- ◆ Kuna esialgu võib paljude laste lugemisoskus olla vähene, on lihtsam lugeda üksikuid sõnu kui pikki tekste. Seda saab harjutada **POKUSÕNASTIKU (sõnakaardid ja pildid leiab väljaprintimiseks kirjastuse koduleheküljelt: www.elmatar.ee)** abil, mis laiendab laste sõnavara, annab teadmisi loodusest ja ümbritsevast elust ning on ilmekate piltidega illustreeritud. Igal lehelt leiab 5–7 õpitava tähega algavat sõna, mis tuleb sobiva pildiga ühendada. Võib olla lapsi, kes saavad ülesandega kohe iseseisvalt hakkama, kuid eeldame, et selle ülesande täitmisele eelneb mänguline ühistegevus sõna- ja pildikaartidega, et vajadusel selgitada sõnatähendusi, koostada sõnadega lauseid, öelda mõistatusi jne. Selline tegevus arendab lapse nägemismälu ja seejärel on tal lihtsam ülesannet iseseisvalt täita. Sõna- ja pildikaartidega võib mängida lotot ja leida paare. Kui lapsi on rühmas rohkem võib sõnakaarte olla mitu komplekti, et jaguks kõigile. Mida tund edasi, seda rohkem sõna- ja pildikaarte mängu tuleb, mille hulgast õpetaja valikuid saab teha. Neid kaarte saab kasutada erinevates bingo-, rühmitamis- ja järjestamismängudes, lausete moodustamiseks ja jutustamiseks.
- ◆ Lillesõbra pildialbum on lisaülesanne nii lugemise kui kirjutamise jaoks. Tore on, kui lapsed leiavad nende taimede hulgast mõned tuttavad. Loodusehuvilistele jäävad mõned uued taimed ehk meelde ja võimaldavad ära-

tundmisrõõmu mõnel õppekäigul, koduaias, looduses. Lisaks tööraamatu illustatsioonidele võiks õpetaja näidata taimede pilte/fotosid raamatutest, internetist ja võimalusel vaadata neid looduses, tuua rühmatuppa või kevadel lillepotti ja peenrale külvata.

Lisanõuandeid tööraamatu «Sügis» teemade juurde

1. LK 2–7

- ◆ Lk 4 piltide ja tähtede ühendamisel leiab sõna algustähe vasakult ja lõputähe paremalt.
- ◆ Eeltööna võiks mängida lastega hääliku asukoha leidmiseks mängu, kus põrandale/seintele on paigutatud tähekaardid. Õpetaja ütleb sõnu ja lapsed liiguvad õige tähe juurde. Sõnu võib öelda ka igale lapsele eraldi, kui lapsed seisavad rivis. Tähekaarte ei maksa korraga võtta mängu liiga palju. Piisab 6 – 10 tähekaardist.
- ◆ Lk 6 ülesande juures võivad töökorraldusi lugeda lapsed, kes juba oskavad lugeda või täiskasvanu. Rühmatunnis võib õpetajal olla sõnakaardid joonistamiseks sobivate töökorraldustega, mida saab kutsuda lapsi ükshaaval lugema. Samalaadseid ülesandeid saab teha ka sõnakaartide abil valgele paberile. (Nt joonista pildile 1 päike, 2 kuuske, 3 pilve, 4 põõsast, 5 seent jne)

2. LK 8–13

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 52.
- ◆ Lk 10 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Töö kujunditega on lastele tuttav ja lõbus. Seda võib teha väga erinevalt – otsida kujundeid õuest ja ruumist, laduda, lõigata, voolida ning muul moel kujundeid kujutada. Abiks on erinevad õppemängud, geomeetriliste kujundite komplektid, mille abil kolmnurka käsitleda.
- ◆ Lk 12 olevad ülesanded võiksid jääda kinnistamiseks ja iseseisvaks tööks.
- ◆ Tutvumine meie metsades ja parkides kasvavate puudega peaks algama õues. Puid saab tundma õppida võra kuju, koore värvi ning tekstuuri, lehtede ja viljade järgi. Lehti ja vilju saab omavahel võrrelda suuruse, värvi, kuju järgi ning paaridesse panna.

- ◆ Tore on lastega mängida paarilise leidmise mängu, kus kotist/karbist saab iga laps lehe või vilja ning leiab enda paarilise. Ka võib leida vilja/lehe /ok-sakese järgi õuealal kasvava puu.
- ◆ Lk 13 oleval ülesandes leiab tamme, kase, vahtra, pärna, pihlaka, hobukastani, männi, kuuse ja kadaka lehe/okka ja vilja. Kindlasti pole see nimekiri lastele selgeks õpetamiseks vaid tutvustamiseks. Oluline on, et lapsed tunneksid kodukohas kasvavaid tavalisemaid puid nende lehtede ja viljade järgi. Võib juhtuda, et kodukohas ei kasva kadakat või muid tööraamatus leiduvaid puid, siis piisab vaid nende tutvustamisest piltide abil. Kui kodu lähedal kasvab teisi puid (saar, remmelgas, lepp, haab jne) võiks õppida ka neid tundma.

3. LK 14–19

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 8.
- ◆ Lk 16 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Jätkub töö kujunditega. Õpitakse tundma nelinurki loendades kujundi tippe või külgi. Lähemalt vaadeldakse ristkülikut ning selle erivormi – ruutu. Ruut on alati võrdsete külgedega ristkülik ja on õige, kui laps ruutu ristkülikuks nimetab.
- ◆ Teemat aitab kinnistada rühmitamise mäng, kus jagatakse kujundid kolme rühma – ruudud, ristkülikud ja muud nelinurgad.
- ◆ Teemat kinnistavad ülesanded lk 18-19.

4. LK 20–25

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 62.
- ◆ Lk 22 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Marjateemat pole võimalik käsitleda ajal, mil loodusest saaks tuua rühmatuppa värsked marju, sest enamasti valmivad need suvel. Küll saab lastega maitsta marju külmutatud või sissetehtud kujul. Septembris võib leida veel pohli, jõhvikaid, pihlakaid.
- ◆ Lk 24 värvimisülesande juurest leiab mustika, jõhvika, pohla, muraka, pihlaka, maasika, vaarika, karusmarja ja punase sõstra.
- ◆ Tähelepanuülesandes tuleb vaadelda kõiki kolme maasikataime ja joonis-

tada puuduvad taimeosad juurde. Iga maasikal peab olema mari, leht ja leherood.

- ◆ Lk 25 moosi ja mahla tegemise juures saab ära kasutada laste teadmisi. Kindlasti on marju, mida saab panna nii purki kui pudelisse. Lastega tasub rääkida, kuidas neid marju saab veel kasutada: kompott, tee, kuivatamine, marmelaad, kook jne. Kui võimalik, võib paluda lastel hoidiseid maitsmiseks tuua.

5. LK 26–31

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 82.
- ◆ Lk 28 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Kujunditest tutvutakse ringiga. Ringe leiab ümbrusest palju, kuid neid saab otsida ka kerade seest. Õpetaja võiks lõigata pooleks nt apelsini või arbuusi.
- ◆ Lk 31 mustri joonistamisel tasuks kasutada erinevaid värve ja alustada näidise ülejoonistamisest osade kaupa. (Nt sinisega suurem keskmine ring, seejärel, punasega rist ja lõpuks kollase väikesed ringid risti otstesse).

6. LK 32–37

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 92.
- ◆ Lk 34 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Selle teema juures saab kujundeid korrata. Kasutada saab erinevaid võtteid ja mänge. Lastel võib lasta üheskoos käest kinni hoides ja kinnisilmi moodustada õpitud kujundeid.
- ◆ Lk 36 joonistamise ülesandele eelnevalt võib lasta lastel geomeetristest kujunditest pilte laduda.
- ◆ Puuviljad on lastele tuttav teema. Kindlasti on igalhel oma lemmikud, millest rääkida. Soovitame maitsta erinevaid vilju, võrrelda nende suurust, värvi, kuju ja maitset, uurida, mitu seemet iga vilja sees on. Sellele võiks eelneada ennustamine.
- ◆ Lk 37 saab värvida õuna, pirni, ploomi, kirsi, kreegi. Piltide või viljade abil tuleks avastada, et samad puuviljad võivad olla erineva värvi, kuju ja maitsega.

7. LK 38–43

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 14.
- ◆ Lk 40 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Lehtpuude teemat on tore korrata ajal, mil puulehed on värvi muutnud ja viljad valminud.
- ◆ Öuest kogutud lehtedest ja viljadest saab kleepida või trükkida toredaid pilte ja meisterdada mänguasju.

8. LK 44–49

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 68.
- ◆ Lk 46 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Sügisel on sobilik tutvuda ka aedviljadega.
- ◆ Seda teemat saab seostada sügiseste aiatööde ja tähtpäevadega ning tervisliku toitumisega. Aedviljade kohta leiab palju mõistatusi, mille abil saab teha lugemisharjutusi ja -lotosid. Neid on võimalik ka uurimiseks tuua.
- ◆ Aedvilju saab maitsta, vaadelda, järjestada suuruse, värvi ja kuju järgi.
- ◆ Kasutades sõnakaarte, saab harjutada aedviljade nimede lugemist, pildi ja sõna ühendamist, värvuse ja aedvilja ühendamist jne.
- ◆ Tore on rühmitada taimi selle järgi, millist taimeosa süüakse.
- ◆ Lk 47 leiab värvimiseks kartuli, kapsa, peedi, tomati, herne, sibula, porgandi, kurgi, oa, salati, kaalika, redise.
- ◆ Lk 48 käsitletakse teemat suurem-väiksem, pikem-lühem, laiem-kitsam. Eeltööd selleks saab teha juba tutvudes aedviljadega.
- ◆ Suurussuhete kinnistamiseks sobivad pildid, enda ümbrusest valitud esemed. Lapsi tuleks julgustada enam kasutama sõnu pikem-lühem, laiem-kitsam, et sõnavara laiendada. Selleks võiks arutleda, mille kohta millised väljendis sobivad.

9. LK 50–55

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 150.
- ◆ Lk 52 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.

- ◆ Lk 53 võiks olla jätkuks õppekäigule metsa/loomaparki. Keskenduma peaks meie metsades elavate loomade tundmisele.
- ◆ Taliuinakut teevad mägrad, maod, konnad, nahkhiired, karud. Arutada saab teemal, miks ja kus nad talvel magavad. Toredat materjali näitlikustamiseks leiab internetist.
- ◆ Lk 54 annab võimaluse tutvuda meie metsas kasvatate seentega. Selle teema kohta on kindlasti paljudel lastel kogemusi ning see annab võimaluse rääkida seente korjamisest, söödavatest ja mittesöödavatest seentest.
- ◆ Tore, kui saab käia lastega metsas seeni otsimas ning mõnda seenehoidist maitsta.
- ◆ Kahjuks on üks töökorraldus ülearune, pilti ei saa sõnaga ühendada. Selle asemel soovitame rääkida, mis seentega tegemist on ja mis värvi neid peaks värvima. Abiks on seeneraamatud ja pildimaterjal internetist. Pildilt leiab punase kärbseseene, kukeseene, pilviku, puraviku, riisika.
- ◆ Lk 55 kinnistab teemat kõrgem-madalam, rohkem-vähem. Neist mõisteid võiks tutvustada juba metsloomade ja seente teema juures õppekäigul.

10.LK 56–61

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 96.
- ◆ Lk 58 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Sügisel muutuvad päevad lühemaks ja ööd pikemaks. See annab võimaluse vaadelda tähistaevast ja uurida kuud. Tähtkujude taevast leidmine ei ole eesmärk, küll saab nende kohta rääkida huvitavaid lugusid ja muistendeid.
- ◆ Lk 60–61 käsitletakse teemat parem-vasak, üleval-all. Selle teema kinnistamiseks saab teha toredaid tegevusi. Nt mängida roboti mängu, andes lastele korraldusi 2 sammu paremale, ümberpöörd, 3 sammu ertte, 1 samm taha jne. Parema ja vasaku käega saab joonistada ja kirjutada ning selgitada välja oma tugevam käsi.
- ◆ Selle teemaga seondub ohutu liiklemise teema: tänaval kõndimine, sõidutee ületamine, pimedas helkuri kandmine jms.
- ◆ Öökulli peetakse tarkuse sümboliks. Tööraamatus pakutud kataloogist/telefoniraamatust volditud öökull on aja- ning töömahukas. Sestap võib selle teha rühmatööna või teha voltimistöo pikema aja jooksul kodus.

11. LK 62–67

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 32.
- ◆ Lk 64 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Lugemisteksti teemat saab kenasti jätkata võõraste viljade teemaga.
- ◆ Vilju müüakse poes ja midagi saab tuua maitsemiseks ja uurimiseks. Kui tööraamatust lk 66 leiab vilju, mille maitset lapsed ei tea, võib selle vahele jätta.
- ◆ Käelise osavuse arendamiseks soovitame erinevaid vilju voolida keradest, et näidata vilja kujule iseloomulike jooni. Võimalusel võiks vilju teha õiget värvi plastiliinist.

12. LK 68–73

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 88.
- ◆ Lk 70 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Ö on põnev täht, sest ühe tähe abil saab esitada terve sõna, mis lastele palju põnevust pakub. Öö seostub pimeduse, unenägude, hirmude, ööloomade eluga.
- ◆ ÖÖle tähti lisades saab erinevaid kergesti sõnu MÖÖ, SÖÖ; LÖÖ; VÖÖ; BÖÖ; TÖÖ. Siit on lihtne minna üle tööteemale.
- ◆ Saab rääkida erinevatest ametitest ja tööriistadest, mida need ametimehed vajavad, saab laulda, mängida mängu «Mooramaa kuningas» proovida tööriistu kasutada.
- ◆ Lk 72 saab silpidest kokku panna järgmised tööriistad: REHA, PINTSEL, NAASKEL, NUGA, HAAMER, KIRVES, LABIDAS, SAAG.
- ◆ Enne kirjutamist peab sõnu silbikaartide abil kokku panema. Seda tööd võib teha koos, paarides või individuaalselt.

13. LK 74–79

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 144.
- ◆ Lk 76 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.

- ◆ Tekstis on sõna **raba**, mida tuleks lastele selgitada. Kui võimalik, võiks käia rabas matkamas ja jõhvikaid otsimas, aga tore on vaadata ka lõiku mõnest õppefilmist.
- ◆ Lk 77-78 korratakse metsloomade teemat. Põhjalikumalt tutvutakse meie kahe mao – rästiku ja nastikuga. Rääkima peaks nende välimusest ja sellest, kuidas metsa minnes riietuda.
- ◆ Lk 78 lugemis- ja värvimisülesande juures võiks kasutada sõnakaarte, mida lapsed saavad ühekaupa lugeda. Teised lapsed leiavad selle sõna tööraamatust, tõmbavad sõnale ringi ümber ja värvivad looma. Värvimisülesande täitmisel kasutada värvipliiatseid.
- ◆ Lk 79 täringumängus tähistab poriloiku hall ring.

14.LK 80–85

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 46.
- ◆ Lk 82 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Tasapisi on kätte jõudnud sügis ning õige aeg on vaadata, millised muutused on toimunud looduses ja kuidas sügis muudab inimeste elu (riietus, käitmine, lasteaias käimine, haigused, päeva pikkus).
- ◆ Lisaks tööraamatus lk 84-85 pakutud mustriülesannetele, võib kaunistada endaloodud mustritega ruudulisest paberist lõigatud kindaid, sokke, mütsi, kampsuneid, salli.

15.LK 86–91

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 38 .
- ◆ Lk 88 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Kodulooma teemat saab käsitleda koos mardi- ja kadripäevaga. Ainest annavad vanasõnad, mõistatused ja kombestik.
- ◆ Lk 90 ülesannetele võiks eelneda töö sõnakaartide ja piltidega. Rääkida, miks neid loomi kasvatatakse ja kuulata/teha koduloomade häáli.
- ◆ Lk 91 saab õppida diagrammi täitma. Lastele võiks õpetada tööd hõlbustavaid nippe: tabelit täidetakse alt üles, iga tabelisse märgitud looma võiks all tähistada erineva värvi või märgiga, et loendamise ei läheks sassi.

Lisanõuandeid tööraamatu «TALV» teemade juurde

Numbritega tutvumine

Selles tööraamatus algab numbrite õppimine. Eeltöö iga numbri õppimiseks peaks sisaldama õpitava numbri vaatlust, kirjutamise eelharjutusi, vajadusel kirjutamist etappide kaupa, loendamist ja arvude võrdlemist.

Numbrite õppimine on sarnane tähtede õppimisele. Saab kasutada samasuguseid võtteid - numbrite ladumist nõõpidest/käbidest/kivikestest, kirjutamist sõrmega lauaplaadile, manna- või liivakarpi, kriidiga valgele paberile või tahvlile. Tore on numbreid vaibal läbi kõndida, enda keha peale joonistada või voolida plastiliinist. Numbriga tutvustamiseks sobivad lõbusad lookesed, mis aitavad lapsel meeles pidada numbri kirjutamise etappe õiges järjekorras.

Töö mitmekesistamiseks saab kasutada mitmesuguseid vahendeid – pilte, arvukaarte, mänguasju jne. Tööraamatu ülesanded jätkavad sisuliselt eesti keeles õpitud teemat.

1. LK 2–7

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 112 .
- ◆ Lk 4 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Lk 6-7 tutvutakse arvu ja numbriga 1.
- ◆ Lk 6 enda joonistatud põneva asja tutvustamisel võib kasutada paaristööd. Laps tutvustab paarilisele enda poolt joonistatud asja ja kuulab paarilise juttu. Seejärel valitakse uued paarilised. Muidugi võib lasta lastel rääkida ka ringis, kuid suurema rühma puhul ei jaksa kõiki kuulata ja ei ole mugav ka pilte vaadata.

2. LK 8–13

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 58.
- ◆ Lk 10 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.

- ◆ Lk 12 -13 tutvutakse arvu ja numbriga 2.
- ◆ Lk 13 paaride ühendamise ülesandele võiks eelneda sarnane tegevus esemete või piltide abil. Iseseisva töö järel võiks lasta lastel põhjendada, miks esemed paari pandi. Kuigi esemed on kindlate paaridena esitatud, võivad lapsed leida mitmeid huvitavaid võimalusi, mis põhjenduse korral loeme õigeks (nt pesa-kauss – ühesuguse kujuga).

3. LK 14–19

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 20.
- ◆ Lk 16 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Lk 18 -19 tutvutakse arvu ja numbriga 3.
- ◆ Lk 19 silpide korrastamise ülesanne võiks alata ühistööga jälle silbikaartide abil. Nende abil on hea treenida ka lugemist.

4. LK 20–25

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 102.
- ◆ Lk 22 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Lk 24 -25 tutvutakse arvu ja numbriga 4.
- ◆ Lk 25 teokarbiülesande juures on lapsel võimalik treenida loendamise ja ilusate numbrite kirjutamise oskust. Kontrollimiseks võib lasta kirjutatud numbreid kooris lugeda ülevat alla, paremalt vasakule ja vastupidi.

5. LK 26–31

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 134.
- ◆ Lk 28 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Lk 30–31 tutvutakse arvu ja numbriga 5.
- ◆ Lk 31 marjakobarate ülesande juures tuleks ülemisse kastikesse kirjutada, mitu marja on kobaras ja alumisse kasti, mitu joonistati juurde. Seda ülesannet võib lahendada kahel viisil. Lihtsam on esmalt kirjutada ülemisse ritta olemasolevate marjade arvud ja juurde joonistades täita alumine rida. Teine võimalus on lahendada kaks ülesannet kobara juures järjest.

- ◆ Lk 31 arvude võrdlemise ülesannet saab mängida arvukaartide abil mitmel viisil.
 - Paari peale on lastel numbrikaardid 1-5, mis on asetatud tagurpidi lauale. Mõlemad lapsed võtavad kaardi ja võrdlevad arve omavahel.
 - Kogu rühma peale on lastega võrdne arv arvukaarte. Iga laps saab ühe kaardi. Lapsed liiguvad ruumis ringi. Õpetaja märguande peale leiavad paarilise ja võrdlevad arve. Väiksema arvukaardi omanik kükitab, suurema arvuga jääb seisma. Kui kohtuvad võrdsete arvudega lapsed, võtavad nad käest kinni.

6. LK 32–37

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 128.
- ◆ Lk 34 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Lk 36 -37 tutvutakse arvu ja numbriga 6.
- ◆ Lk 37 võrdlemisülesande juurde sobivad eelmise tunni mängud.

7. LK 38–43

- ◆ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 74.
- ◆ Lk 40 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ◆ Lk 42 tutvutakse arvude võrdlemisega ja märkidega «on suurem kui», «on väiksem kui», «on võrdne». Selleks on mitmesuguseid võimalusi.
- ◆ Märkide tutvustamist hõlbustab käpiknukk, mille suu saab lahti teha märgi kujuliselt, nt vares, krokodill, toonekurg. Märke saab näidata mõlema käe pöidla ja nimetissõrme abil või küünarnukist kõverdatud käte abil. Sellisel viisil on võimalik lõbusalt elavate märkide abil võrrelda lasterühmi, arvukaarte, tahvlile joonistatud arve.
- ◆ Märgi joonistamist võiks eelnevalt harjutada. Joonistamist alustatakse alati teraviku suunas ülevalt alla. Võrdusmärk vasakult paremale.
- ◆ Lk 43 ülesandes tuleb enne võrdlemist joonistada tassi suhkrutükid.
- ◆ Näputöönurga ülesandes saab teetassile mustri trükkimiseks kasutada kõikvõimalikke vahendeid lisaks kartulile – pintslit, kustukummi, pliiaitsiotsa, papiriba, korki jne. Tore on enne tööle asumist vaadata, milliste mustritega tasse on. Neid võivad lapsed kaasa tuua.

8. LK 44–49

- ▶ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 106.
- ▶ Lk 46 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ▶ Lk 48 tutvutakse arvude liitmisega 6 piires ja märgiga «pluss».
- ▶ Liitmise õpetamist on mõistlik siduda praktiliste ülesannetega – laua katmine, poest ostmine jms. Võimalusi on väga palju.
- ▶ Lk 49 koti sisse tuleks joonistada juurde õunu, pirne jms, et saada kokku 4, 5 või 6. Sellele eelnevalt saab mängida samalaadset mõistatamismängu, kus osa esemeid on karbis/kotis/pihus ja osa sellest väljas. Lapsed mõistatavad, mitu eset on peidus. Seda saab kohe ka kontrollida, kui avada kott/karp/pihk. Mängida võib rühmas või paaris.

9. LK 50–55

- ▶ Teema tutvustamiseks võib lugeda E. Valteri «Pokuaabitsast» sobiva pikkusega lõigu alates lk 120.
- ▶ Lk 52 pokusõnastiku ülesande täitmisele saab teha eeltööd sõna- ja pildikaartide abil.
- ▶ Lk 54 tutvutakse arvude lahutamise ja märgiga «miinus». Lahutamise õpetamist on mõistlik siduda taas praktiliste ülesannetega – laua koristamine, ostu eest tasumine jms.
- ▶ Lk 55 mängu juures on juhtunud väiks aps. Kolmanda rea teine tehe peaks olema 6-5, mitte 6-2. See tuleks enne ülesande lahendamist ära paranda. Poku liigub mööda ühe rada. Selle saab teada, kui lahendada esimene ülesanne, mille juures poku seisab. Nüüd peab ta valima õige tee kahest valikust nii, et vastus tuleks ikka 1. Rada liigub nurgast nurka, kuni jõuab alla serva veskini.

Lugemis- ja kirjutamisvilumuse harjutamine

Nüüd on kõik eesti tähestikus olevad tähed lastel õpitud ning järgnevate teemade abil saab harjutada lugemist, kirjutamist ja jutustamist, arutada ümbritseva elu üle kasutades teemapilte ning erinevaid ülesandeid.

Edasised teemad selles ja järgnevas tööraamatus on valitud vastavalt aastaeegade vaheldumisele ning looduses toimuvatele muutustele. Teemapildi käsitle-

mist hõlbustavad küsimused leiab pildi juurest. Töö jätkub teemakohaste kirjutamis-, arvutamise-, nuputamise- ja meisterdamisülesannete ning mängudega.

Iga pildi juures on kohad sõnade kirjutamiseks. Neid sõnu võiks üheskoos hääldata, laduda või tahvlile kirjutada, enne kui lapsed need vihikusse kirjutavad. Igale kirjutamisülesandele peaks eelnema häälimine ja häälikupikkuse määramine sõnas.

Kuna tähed on õpitud ja eelnevalt lugemist harjutatud, saab tekste ühiselt lugeda. Lugemisele võiks eelneda pikemate sõnade lugemine sõnakaartidelt või tahvlilt. Teksti võib lugeda ka lausete kaupa ning mängida ühiselt sõnade otsimise mängu. Nt leia ja loe sõna, mis algab M-ga, 4 tähega sõna. Ka võib õpetaja või mõni laps lugeda tekstist sõna ning teised selle oma raamatust üles otsida ja ära märkida.

10. LK 56–61

- ◆ Teema juude võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokuraamatust» lk 120 - 121.
- ◆ Metsloomade toitmise teema juures on sobilik vaadata internetist looduskalender.ee metsakaameraid, teha õppekäik talvisesse metsa ja võimalusel ise loomadele süüa viia.
- ◆ Lk 59 joonistamisülesandes tuleks lapsi suunata leidma joonistamise alguspunkti. Et töö oleks lihtsam, võiks joonistada osade kaupa ning enne iga joone juurde asumist see näidispildil üle joonistada. Siis on lihtsam joone suunda ja pikkust määrata. Kõik jooned liiguvad punktist punktini.
- ◆ Lk 59 olevat arvutamisyülesannet on võimalik teha kahel viisil. Lihtsam on teha tulpadena (liidan 2, lahutan 3 jne). Ülesannet võib lahendada ka ridadena, kuid see nõuab rohkem tähelepanu. Kui lapsed on lahendanud ülesande iseseisvalt, võib arutleda, kuidas seda tehti.
- ◆ Lk 61 tasuks meenutada, et tulpdigrammide värvimist alustame alt üles, et oleks lihtsam diagrammi analüüsida.

11. LK 62–67

- ◆ Teema juude võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokuraamatust» lk 124 - 125.
- ◆ Loomade jälgi on talvel tore uurida. Ka linnas näeb lumel koerte, kasside ja lindude jälgi. Maal on jälgede uurimine veel huvitavam. Materjali jälgede tundmaõppimiseks leiab internetist ja jäljebaabitsatest.
- ◆ Võib osaleda lastega looduskoolide poolt pakutud õuesõppe programmides.

- ◆ Lk 64-65 on järjest jäljed: põder, metskits, metssiga, rebane, jänes, orav, lind.

12.LK 68–73

- ◆ Teema juude võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokuraamatust» lk 119.
- ◆ Lastega on tore vestelda talvistest lõbudest, lumekujude meisterdamisest, ilmastikule ja tegevusele vastava riietuse valimisest.
- ◆ Võib osaleda lastega looduskoolide poolt pakutud õuesõppe programmides.
- ◆ Lk 64-65 on järjest jäljed: põder, metskits, metssiga, rebane, jänes, orav, lind.
- ◆ Lk 72 -73 tutvutakse arvu ja numbriga 7.
- ◆ Lk 73 võiks lastele rääkida, mis on lumelatern ja milleks neid tehakse. Ülesandes saavad lapsed laternasse lumepalle juurde joonistada ja pildi põhjal tehte koostada. Esialgu tuleks ülesannet koos teha, sest see võib olla mõnele pisut keeruline.

13.LK 74–73

- ◆ Lumelõbude teemale järgneb külmetamisest ning haigustest hoidumise teema. Selle raames saab rääkida ravimtaimede abl haigusest jagusaamisest. Kindlasti oskavad lapsed rääkida, kuidas neil ravitakse palavikku, nohu, köha, kõhuvalu jm. Selleks ei pea alati kasutama apteegist ostetud ravimeid.
- ◆ Tore, kui rühmatuppa tuua tavalisemaid ravimteesid, et neid nuusutada ja võimalusel maitsta.
- ◆ Lk 76 võiks eeltööna silbikaartidest ravimtaimede nimed moodustada.
- ◆ LK 77 annab võimaluse arutleda, milliseid taimeosi ravimiseks kasutatakse ning millal ja kust neid korjama peaks. See teave on aruteluks, mitte meeldejätmiseks. Pilte ravimtaimede kohta leiab raamatutest ja internetist.
- ◆ Lk 78 -79 tutvutakse arvu ja numbriga 8.
- ◆ LK 79 võib nuputusülesande juures suunata lapsi loendamise lihtsustamiseks värvima pudelikorgid erinevate värvidega.

14.LK 80–85

- ◆ Teema juude võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokuraamatust» lk 128.
- ◆ Lastega saab vaadelda ja otsida kevade märke looduses ning neid joonistada.

- ◆ Lk 82 sõnade lauseteks ühendamiseks sobivad sõnakaardid, millele on erinevate lausete sõnad erineva värviga kirjutatud. Nendest on lastel lõbus lauseid moodustada. Võib koostada ka elavaid jutukesi üheskoos, kus klassi ees moodustavad lapsed sõnakaartide abil lause, mis siis ühiselt vihikusse kirjutatakse.
- ◆ Lk 84 -85 tutvutakse arvu ja numbriga 9.
- ◆ Lk 85 kevadisel looduseuurimisretkel tuleks iga poku rajal olevad arvud kokku liita.

15. LK 86–91

- ◆ Lastega saab vaadelda looduskalender.ee linnukaamerat ning tutvuda meil talvituvate lindudega. Linde saab vaadelda lasteaia või kodu juures toidumajas ning rääkida, millega linde toita võib.
- ◆ Lk 88-89 leiab meil talvituvate lindude nimed, millest on kadunud täishäälikud. Iga nime juurest leiab pildi, mille põhjal saab arutada, kas sellist lindu tuntakse. Mõned linnud on üsna haruldased. Piltidelt leiab järgmised linnud: hakk, harakas, vares, varblane, roherähn, teder, jäälind, ohakalind, puukoristaja, põialpoiss, pasknäär, põhjatihane, siidisaba ja sabatihane.
- ◆ Lk 90–91 tutvutakse arvuga 10.

KEVAD/SUVI

1. LK 2–7

- ◆ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokulood» lk 81.
- ◆ Võimalusel kuulata linavästriku laulu ja vaadata fotosid internetist. Ka võiks anda lastele ettekujutuse linavästriku tegelikust suurusest. Pilte vaadates võib ta tunduda suuremana. Hiljem on ilmselt võimalik ka linavästriku õues näha, sest teda näeb sageli ka linnas.
- ◆ Lk 4 tumedas trükis kiri on informatiivne ja see pole lugemisharjutus. Küll saavad sealt infot leida väga head lugejad, et seda siis teistega jagada. Ka võib õpetaja lastele seda rääkida.
- ◆ Lk 5 linavästriku joonistades võiks lastele näidata, et noolt võib joonistada mitmes asendis ja peegelpildis. Siis tulevad linnud erinevad.

- ▶ Lk 7 nuputusülesanne vajab ilmselt mitmekordset lugemist ning selgitamist. Seda võiks vajadusel teha koos.
- ▶ Lk 7 olevat tähelepanuülesannet täites võib tekitada võistlusmomendi. Nt leia kõik mardikad ja ümbritse need roheline ringiga, kes saab valmis tõuseb püsti.

2. LK 8–13

- ▶ Teema juures saab uurida esimesi kevadlilli nii õues kui piltidelt. Kuna kevadlilled on väikesed, tasub neid uurida luubiga, milline on õis, leht, vars, tolmukas, sibul. Loendada saab kroonlehti ja tolmukaid. Kindlasti võiks rääkida, kuidas saavad kevadlilled nii vara õitseda.
- ▶ Lk 10 võib enne sõnade ühendamist pildiga treenida lugemist sõnakaartide abil, kus liitsõna osad on erineval kaardil. Kokku saab panna nii tegelikke kui ka naljalilli, et arutleda, millised on õiged ja kust selline nimi on tulnud.
- ▶ Lk 12–13 peaks kõigepealt iga pildi võimalikud õiged mustrid üles leidma ning nende vahel valima. Kui see osutub raskeks, võib pildil mustrit tühjas kastis jätkata.

3. LK 14–19

- ▶ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokulood» lk 21.
- ▶ Selle teema juures oleks tore maitsta kase/vahtramahla ning kui võimalik, vaadata, kuidas seda võetakse.
- ▶ Lk 15 sulghääliku lisamine sõnasse võib osutada mõnele lapsele raskeks. Soovitame sel juhul õpetajal lugeda teksti ja lapsed leiavad kuulmise järgi, mis täht lünka kirjutada. Ka võib mõnda lauset proovida täita nii, et iga sõna proovitakse läbi lugeda nii K, P kui Tga.
- ▶ Lk 17 arvutamisesande eesmärk on tutvustada lastele liitmise vahetuvuse seadust, kuigi me seda nime lastele ei ütle. Juhime tähelepanu sellele, et tehes arvude järjekorda muutes, on vastus ikka sama. See võib vahel liitmist lihtsustada.

4. LK 20–25

- ▶ Teema juurde võib lugeda katkendeid E. Valteri «Pokuraamat» lk 132-133 ja «Pokulood» lk 125 - 126.
- ▶ Kevademärkide leidmine õuest kuulub selle teema juurde. Kui ilmad on soojad, on ehk nähtud esimest liblikat, kelle järgi ennustati suve. Tore on, kui selles vanuses suudavad lapsed juba mõne liblikaliigi ära tunda.

- ◆ Lk 21–22 saavad lapsed teada esimeste kevadekuulutajate nimed, kui kirjutavad täishäälikud õiges järjekorras sõnadesse. Need on lapsuliblikas ja väikekoerliblikas. Seejärel saavad lapsed juhise järgi liblikaid värvida ja mõistatada, kes on kes. Kui aega ja tahtmist, võiks liblikatele õiged nimed ka juurde kirjutada ning mõistatada, mis liblikas on maandunud poku näpule.
- ◆ Lk 23 naljajuttu tehes võib kirjutatakse sõnade ette numbrid läbiseigi, et jutt tuleks naljakas. Kindlasti tahavad kõik oma jutte ette lugeda. Seda võib teha ühiselt, kui lapsi on vähe või paarides/väikeses rühmas, kui lapsi on palju. Suuliselt võib proovida leida lausetesse ka õiged sõnad.
- ◆ Lk 24 arvutusülesande juures on lapsel võimalik arvutada ja seejärel joonistada lillesüdame ümber saadud arv kroonlehti. See annab võimaluse uurida erinevaid õistaimi ja näha, et kroonlehtede arv võib olla väga erinev.

5. LK 26–31

- ◆ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokuraamat» lk 104-105.
- ◆ Kevadiste aiatööde teemal saab vestelda laste kogemustest, võimalusel teugutseda lasteaia peenramaal, külvata ja istutada, uurida erinevaid seemneid või teha igapäev endale lillepotti väike aiake.
- ◆ Lk 27 tutvustatakse lähemalt mitmuse moodustamist sõnades. Eesti keeles on sõnu, kus muutub ka sõna tüvi ning see on mõne lapse jaoks keeruline, nt tuba-toad, süsi-söed, lagi-laed. Seepärast võiks suuliselt mitmuse moodustamist treenida. Selleks sobivad igasugused sõnamängud, pildikaartide järgi sõnade muutmise või näidissõna järgi riimuvate sõnad leidmine. Uba – oad, tuba-toad, luba-load; pall – pallid, sall – sallid, pill – pillid jne.
- ◆ Lk 28 saab häälimise järgi kirjutada Puuko tööriistu. Need ei pruugi kõigile lastele tuttavad olla ning vajavad seetõttu selgitamist, enne kui kirjutama hakatakse. Neid võib lasteaeda tuua või muuseumis/talus vaatamas käia.

6. LK 32–37

- ◆ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokulood» lk 168-169.
- ◆ Teema juures sobib tutvustada tuttavamaid linde, rääkida, kuhu linnud oma pesad teevad, kuulata lindude laulu õues ja plaadilt ning vaadata internetist pilte või filmilõike.
- ◆ Lk 34–35 korratakse õpitud häälikurühmi – täishäälikud, suluta kaashäälikud ja sulghäälikud. Liitsõnu saab osade kaupa kokku panna, et lugemist treenida. Piltidelt pole aru saada lindude õiged suurused, sestap võiks neid võrrelda-järjestada õigete mõõtude põhjal.

7. LK 38–43

- ▶ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokuraamat» lk 36 - 45.
- ▶ Lk 39 kala joonistades võiks ette näidata, kuidas pea, kere ja saba ühe joonega joonistada. Siis saab juurde joonistada uimesid.
- ▶ Lk 40 silbikaartide abil võiks eelnevalt kala nimetusi kokku panna. Kirjutades võib lasta lapsel valida, mitu sõna ta joontele kirjutab. Korraga tegemiseks on see töö mõnele lapsele liiga mahukas.
- ▶ Lk 41 tuleks sobivad märgid leida proovimise teel. Tööd lihtsustab, kui lapsel on märgikaardid, mida saab arvude vahele sobitada või samalaadset tööd tehakse õpetaja juhtimisel tahvlil.
- ▶ Lk 42 soomuse uurimiseks sobivad paremini suurema kala soomused. Töö eesmärgiks pole mitte joonistamise täpsus vaid avastamisrõõm.

8. LK 44–49

- ▶ Teema juurde võib lugeda katkendid E. Valteri «Pokulood» lk 48-50, 85-87.
- ▶ Lisaks tööraamatus leitavatele toitumisahelatele saab moodustada erinevaid toitumisahelaid piltide abil. Meeles tuleks pidada, et iga toitumisahel algab taimest.
- ▶ Lk 46-47 lünkharjutuse teksti võib jälle õpetaja ette lugeda, et lapsed saaks kuulmise teel otsustada, milline täht lünka käib. Kindlasti tuleks teksti ja pildi põhjal arutleda, miks ei tohi kõiki vanu puid maha saagida, kes ja millist kasu võivad saada sellest. Lisaks haavapuule võib rääkida ka teistest puudest-põõsastest.

9. LK 50–55

- ▶ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokuraamat» lk 106.
- ▶ Lk 51 tutvutakse lähemalt teemaga «kes? mis?». See annab võimaluse mängida erinevaid mängu; nt «Kes lendab?», teha rühmitamis- ja äraarvamisharjutusi jm.
- ▶ Teema raames saab tutvuda nädala ja nädalapäevadega. Kindlasti võiks uurida kalendreid.
- ▶ Lk 52–53. Veel tuleks meeles pidada, et igal päeval algab Puuko ja pokude retk kodust. Esimesed paar rada võiks koos teha.
- ▶ Lk 54 ülesannet täites võiks esmalt kirjutada ritta puuduvaid nädalapäevi tähistavad tähed, seejärel saab kirjutada sobiva tehte.

10.LK 56–61

- ◆ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokulood» lk 53-54.
- ◆ Tutvutakse kellal täistundidega. Abiks kellaaegade õppimisel on kellamudel. Seda peaks iga laps saama proovida. Rääkida saab, milliseid kelli ja kused neid näinud on. Koduseks uurimisülesandeks võib jätta vanematega koos nimekirja tegemise, millised kellad nende peres kasutusel on.
- ◆ Lk 61 nuputusülesannet täites võib arutada, kuidas need pildid on läbi aegade olnud kellaga seotud.

11.LK 62–67

- ◆ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokulood» lk 165-167.
- ◆ Lk 63 – 65 korratakse koduloomi, tuletatakse meelde, kuidas kutsutakse nende poegi, millises hoones keegi elab ja mis häält teeb. Hea võimalus on tutvustada mõistatusi koduloomade kohta. Mõned leiab ka lk 63. Lastel võib lasta endal koostada kaasaegseid mõistatusi, sest tänapäeval on kodulooma mõiste mitmeti muutunud. Ka on suurfarmides tuttavate loomade elu teisem kui vanasti. Tore oleks külastada mõnd koduloomade looma-aeda.

12.LK 68–73

- ◆ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokuraamat» lk 72 - 80.
- ◆ Kevadpuhastuse teema juures võib teha rühmatoas suurpuhastuse, kraamida mänguasjade riuleid, kappe, sorteerida puslesid ja teha muid toreid töid.
- ◆ Lk 69 kõiki kujundeid ei saa värvida. Iga ruut on võrdkülgne ristkülik, seetap võib selle värvida nii punaseks kui kollaseks.
- ◆ Lk 70-71 saab puudutada loodushoiu ja keskkonناسäästlikkuse teemat. Lisaks võiks teha praktilisi prügisorteerimise ülesandeid ja kõlastada jäätmejaama.
- ◆ Lk 72 arvutamisülesande juures on viimane ülesanne üleliigne, kuid kui see on lahendatud, võib laps O tähe sisse joonistada naerunäo.
- ◆ Lk 73 oleva mängu võiks mängida koos läbi nt õpetaja vs lapsed ja seejärel minna paarides mängima. Mängu saab mängida mitu korda. Kiiremad võivad vahetada paarilisi.

13.Lk 74–79

- ◆ Teema juurde võib lugeda katkendi E. Valteri «Pokuraamat» lk 88-99.
- ◆ Isikliku hügieeni teema on päevakorral aastaringelt, kuid tööraamatus

oleva teksti ja ülesannete abil saab seda korrata.

- ▶ Lk 76 tüüpi ülesandeid võiks olla rohkem, et iga laps saaks vähemalt korra otsust põhjendada.
- ▶ Lk 77 joonistamisülesanne võiks jääda kodutööks, mida järgmisel päeval tutvustatakse.

14.Lk 80–85

- ▶ Teema juurde võib lugeda katkendeid E. Valteri «Pokulood» lk 6-11, 129-131.
- ▶ Lõkketeema juures saab lastega rääkida tuleohutusest, millal ja kus lõket tehakse, mida lõkke ümber tore on teha.
- ▶ Lk 81 saab jälle moodustada nii õigeid kui naljakaid sõnapaare, millele on tore häälightsusi juurde mõelda.
- ▶ Lk 82-83 on kokkuvõtte metsateemast. Hea, kui lastel on metsas käimise kogemus, et arutada, millised erinevused erinevatel metsatüüpidel on. Seda saab teha ka piltide abil. Küll võiks sel juhul arutada, miks männikus on valge ja kuusikus hämar.
- ▶ Lk 84 saab võrrelda käbisid ning vaadelda, kuidas sööb käbi seest seemneid rähn, hiir, orav. Ehk on metsast ka selliseid käbisid leitud ja kaasa toodud.

15.LK 86–91

- ▶ Viimase kordava suveootuse teema juures vaadata pilte ja lugeda E. Valteri raamatut «Kuidas õppida vaatama».
- ▶ Nüüd võiks olla aega õues lahtiste silmadega ringi käia, et märgata põneva kujuga pilvi, kände, puid ja puujuuri.
- ▶ Lk 90 asuva täringumängu mängimiseks tuleks teha pisike eeltöö. Putukaid ümbritsevatelt lehtedelt puuduvad arvud 1 – 6. Need võiks laps ilukirjas ise lehtedele kirjutada. Kirjutada saab 4-5 korda igat numbrit. Järjekorra võib igaüks ise valida. Lõbusam on mängida, kui numbrid ei asu järjest.

Õppimis- ja õpetamisrõõmu soovides

Kaie Kubri

Thea Simmerman